

Božan, Jan Josef, římskokatolický kněz, basnik, pořadatel kancionálu, farář. **Narozen v roce 1644**, zemřel 1. 6. 1716, v Chroustovicích u Chrudimě.

Informace, týkající života Božana je velmi málo. *Český bohovědný slovník* uvádí, že se narodil 1656 ve Frýdku. Přijal postupně nižší a vyšší kněžské svěcení a v souvislosti s ním byl propuštěn z rodné diecéze vřatislavské do diecéze pražské (1679, 1681). Kněžskou službu nastoupil ve farnosti Úboč u Domažlic, odkud po dvou letech odešel do Chroustovic na Chrudimsku, kde působil farářem až do své smrti a byl v tomto kostele pohřben. **Sepsanou knihovnu Božan měl nepříliš rozsáhlou, pouze 18 knih. S jeho jménem spojen jen kancionál *Slaviček rajský na stromě života slávu tvorci svému prozpěvující*. Celý život shromažďoval písně pro svůj kancionál, který byl určen pro používání v kostele a také v pohodlí domova.** Kvůli tomu, že Božan neměl velké peníze pro vydání svého kancionálu, žádal pražskou konzistoř o jeho schválení kvůli uveřejnění (1714). Text byl předložen pardubickému vikáři, který ani po urgenci vyjádření nevypracoval. Z tohoto důvodu v lednu **(1716)** zvolila konzistoř jiného posuzovatele Jana Ficka, faráře v Dolním Újezdě u Litomyšle. Pak 2. 4. 1716 bylo vydáno svolení k tisku, doprovázené však žádostí o předložení smlouvy s tiskařem a dokladů o krytí nákladů na tisk. V této situaci se obrátil s prosbou o pomoc na hraběte Františka Antonína Šporka. **Božanov** věnoval značnou sumu na vytištění a vydání kancionálu. S podporou Františka Antonína Šporka vyšel kancionál v Hradci Králové u Václava Tybelly (1719) a úhrnem bylo vytištěno 12000 exemplářů. Tisk foliového formátu byl v 18. století poměrně hojně rozšířen zejména na kúrech kostelu východních Čech, severní Moravy a Slezska. Špork mnoho exemplářů rozdal kostelům zcela zdarma. **Božan své dílo stihl věnovat Šporkovi, ale vydání se nedožil.** V kancionálu kromě dedikace, předmluvy a rejstříku jsou dva druhy textu. Jednotlivé oddíly kancionálu obsahují čtyřicet prozaických rozjímání, která napsal Božan na základě různých pramenů a předloh. Kancionál obsahuje 900 písní jedno až pětihlasých, z nichž přes 60 je latinských (antifony, hymny, sekvence) a 823 českých. Skoro všechny s doprovodem varhan. Kancionál začíná oddílem písní adventních, následují vánoční, písně o umučení Krista Pána (včetně pašiji), písně o vzkříšení Krista Pána, velikonoční, písně na křížové dni a poutnické, písně modlitebné v čase sucha za déšť, písně o seslání ducha svatého, svatoroční, o Svaté trojici, o velebné svátosti oltářní, na den božího těla, ranní, při pospolném k službám božím shromáždění, obecní, po kázání, písně o Panně Marii, o svatých, před stolem, po stole, písně večerní atd.

Dílo:

Slaviček rajský na stromě života slávu tvorci svému prozpěvující.

Literatura:

ČSHS

FORST, Vladimír. Lexikon české literatury : osobnosti, díla, instituce.

VOŠAHLÍKOVÁ, Pavla. Biografický slovník českých zemí : 6. sešit : Boh-Bož.

Evgeniia Tokmakova